

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОЄКТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ

Грищук Д.Г.
(Київ, Україна)

Громадянська культура особистості обов'язковим компонентом містить в собі високий рівень екологічної обізнаності та активності у процесах захисту навколишнього середовища. Людина-Громадянин плекає не тільки про соціальний добробут у суспільстві, збереження та розвиток прав та свобод, захист вразливих верств населення, але й про загальний «дім під дахом неба» як середовище, в якому зазначені дії будуть мати сенс та подальший розвій. «Входження індивіда в соціальне середовище», як зазначають науковці, характеризує процес його соціалізації (наприклад Б. Паригін, Г. Андрєєва, Л. Коваль та ін.), неможливе без врахування середовища природного, у якому суб'єкт зустрічається з багатьма соціалізаційними можливостями. Серед останніх слід зазначити відбиття власного соціального досвіду у дбайливому ставленні до природи та можливості включення особистості в активну творчу суспільно корисну діяльність щодо розробки та реалізації екологічних проєктів.

Молодь за своїми психофізіологічними особливостями перебуває на шляху переходу від дитячої учнівської спільноти до інтелігенції (С. Савченко [1, 81]), в характері діяльності якої є обов'язкова наявність творчого елемента. Наявність високого рівня фізичної та інтелектуальної сили, жага до будь якої діяльності з метою самоствердження та самоідентифікації, жвавий інтерес до реалізації ексклюзивних особистих проєктів, відкритість до нового соціального досвіду – все це створює благодатні умови до включення юнаків та дівчат до місцевих та регіональних програм екологічної спрямованості. Захист навколишнього середовища від негативного впливу людей впливає на рівень зростання соціальної відповідальності молоді, її відношення до майбутнього людини та природи в цілому. Й. Гете належать такі слова «Бог прощає і люди прощають. Природа не прощає ніколи». Усвідомлення молоддю своєї ролі у майбутньому Землі, осмислення умов життя після початку «невідворотного часу» було поштовхом до виникнення в світі численних молодіжних екологічних рухів, найвідоміший з яких рух Грети Тунберг (Швеція). Переконаючись в неминучості екологічної катастрофи в межах всієї планети, осягаючи взаємозалежність стану життя людини та стану навколишнього середовища, збагнувши взаємовплив екології природи та екології особистості, юнаки та дівчата долучаються (а іноді і самі беруть ініціативу) до процесів творчої корисної діяльності, метою якої є забезпечення безпеки та зростання добробуту громадян.

Актуальність екологічного питання та його соціалізаційна ефективність створює низку завдань для закладів освіти, територіальних громад, громадських організацій щодо забезпечення умов для природозберігаючої діяльності молоді. Екологічні проєкти із залученням учнівської та студентської молоді у межах територіальної громади можуть містити цілу низку важливих унікальних особливостей. По-перше, їх низька ресурсна, в тому числі й бюджетна, затратність. Організація і проведення толок у межах територіальної громади, у місцях публічного користування (парки, сквери, пляжі та ін.) передбачає витрати на рекламу, інвентар, транспорт (та можливий розіграш цінних призів між учасниками) при участі великої кількості волонтерів. Сюди значною мірою можуть бути залучені кошти від бізнесу та меценатів. По-друге, конкретність цілей та завдань проєкту. Конкретна програма розробляється в умовах екологічних проблем окремої територіальної громади.

У великій мірі залишається відкритим питанням мотивації молоді до участі в екологічній діяльності. Не меншою проблемою є рівень обізнаності, підтримки та залучення інших членів територіальної громади до місцевого екологічного руху. Не менш важливим є інституційне питання, тобто ініціювання, координація та контроль за

виконанням проекту (особливо при залученні бюджетних коштів громади). Сьогодні в Україні певною мірою діє ціла низка екологічних організацій, в тому числі й молодіжних. Рівень громадської волонтерської активності природозберігаючого спрямування серед українців в останні роки переживає значне зростання. Проте залишаються актуальним вищезазначені питання, особливо в межах невеликих територіальних громад (в наявності проблеми із людськими ресурсами та бюджетуванням) та великих міст («гарячими» залишаються справи щодо визначення статусу та забезпечення безпеки екологічних активістів).

Прикладом часткового рішення вищезгаданих проблем та залучення молоді до екологічної діяльності виступає проєкт молодіжного територіального клубу «Соколи» (м. Рівне) – «Чисті джерела. Чиста країна. Чисті серця». Метою цього проєкту була рекреація природного джерела питної води біля селища Новостав (Рівненський район, Рівненська область). Молоді активісти клубу на чолі з своїм керівником Прохоровим В. звернулися до сільської ради та місцевого управління водними ресурсами із ініціативою щодо поліпшення території біля джерела, побудови місця відпочинку, встановлення баків для сміття. Джерело є добре відомим учасникам молодіжного клубу, які проводили три роки підряд неподалік літній духовно-патріотичний табір у наметовому містечку. Місцева влада охоче відповіла на таку ініціативу та забезпечила волонтерів транспортом та будівельними матеріалами. Клуб за свій кошт виготовував інформаційну дошку, яку встановили біля джерела. Проєкт був закінчений на початку березня, і сьогодні мешканці села мають комфортний та безпечний доступ до чистої питної води.

Цей проєкт є прикладом співпраці громадської молодіжної організації та місцевої влади задля поліпшення екологічного стану прилеглої території. Постійне спілкування членів та керівництва клубу з місцевими мешканцями, наявність інформаційної дошки із правилами поведінки біля джерела є шляхами залучення населення до дбайливого ставлення до навколишньої природи.

Ефективність екологічних проєктів із залученням місцевої молоді залежить від ряду умов, які стисло представлені нами нижче:

1. Місцева громадська організація (у разі її відсутності у територіальній громаді – заклад освіти) через свою статутну та структурну специфіку є найкращими організаторами та координаторами екологічної активності молоді та може виконувати роль провідної у реалізації природозберігаючих проєктів. Заклад освіти, при цьому, матиме певний зиск у підвищенні рівня соціалізованості своїх вихованців.

2. Місцева влада може виступати в декількох важливих ролях (за вибором та можливостями): інформаційне партнерство, ресурсне або фінансове забезпечення, надання будь-якої юридичної або консалтингової допомоги щодо організації та реалізації проєкту, забезпечення безпеки екологічних активістів та результатів їх діяльності.

3. Процес мотивування молоді, членів територіальної громади, меценатів та спонсорів до активної екологічної діяльності має включати комплекс матеріальних і нематеріальних стимулів як з боку провідної організації, так і з боку місцевої влади.

Активне залучення юнаків та дівчат до екологічних проєктів забезпечуватиме оволодіння молоддю системою громадянських цінностей, значущою для власного розвитку та національного поступу. Залучення шкільної та студентської молоді до природозберігаючої діяльності стимулюватиме у них стійкі мотиви на подальшу активну громадську діяльність задля забезпечення добробуту та розквіту життя навколо.

Список використаних джерел:

1. Савченко С.В. Социализация студенческой молодежи в условиях регионального бразовательного пространства. – Луганск: Альма Матер, 2003. – 406 с.